

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 14 maja 2025 r.

w sprawie ustanowienia roku 2026 Rokiem Miasta Gdyni

Gdynia, miasto niezwykle – symbol dynamicznego rozwoju gospodarczego i nowoczesności w polskiej historii – w 2026 roku obchodzi 100. rocznicę nadania praw miejskich. Rozporządzenie zezwalające wiejskiej gminie Gdynia na uzyskanie statusu miasta wydała Rada Ministrów w dniu 10 lutego 1926 roku, dokładnie w 6. rocznicę zaślubin Polski z morzem.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku Polska uzyskała dostęp do Morza Bałtyckiego. Budowa niezależnego i nowoczesnego portu stała się jednym z priorytetów ówczesnych władz, przede wszystkim ze względu na dążenie do niezależności gospodarczej oraz potrzebę zwiększenia potencjału militarnego kraju. „Najdogodniejszym miejscem do budowy portu wojennego (jak również w razie potrzeby handlowego) jest Gdynia” – napisał w raporcie, w czerwcu 1920 roku, inż. Tadeusz Wenda, główny projektant i budowniczy portu. 23 września 1922 roku Sejm Ustawodawczy II Rzeczypospolitej przyjął ustawę o budowie portu w Gdyni, która dawała gwarancje i zapewniała ciągłość finansowania inwestycji. Tak rozpoczęła się transformacja małej wioski rybackiej w prężnie rozwijające się miasto z jednym z najnowocześniejszych i największych portów morskich na Bałtyku i w Europie.

Zarówno decyzja o rozpoczęciu budowy, jak i sama budowa Gdyni zyskały poparcie wszystkich głównych sił politycznych w kraju. niespotykana dotąd skala przedsięwzięcia pod względem urbanistycznym i inżynieryjnym, nowatorstwo i błyskawiczne tempo prowadzonych prac były wynikiem ogromnego wsparcia rządowego i, nie mniej ważnej, determinacji społeczeństwa. Do miasta ciągnęli ludzie z różnych regionów Polski i świata, co stworzyło niepowtarzalną mieszaninę tradycji, języków i kultur. Wielkiej budowie towarzyszyły entuzjazm i duma całego narodu, jednoczące Polaków głęboko podzielonych po okresie zaborów. Uznaje się, że projekt ten był głównym elementem procesu państwowotwórczego II Rzeczypospolitej.

W latach 30. XX wieku, nazywanych „złotą erą” Gdyni, port rocznie obsługiwał ponad 6 tysięcy statków, rozwijał się przemysł stoczniowy, działała Państwowa Szkoła Morska

kształcąca przyszłych oficerów marynarki. To stąd w 1934 roku, pod biało-czerwoną banderą, wypłynął w rejs dookoła świata „Dar Pomorza” – nowy żaglowiec szkoleniowy. Gdynia piękniała, przyciągała literatów i artystów, szczególnie malarzy i muzyków, stawała się atrakcyjnym miejscem do wypoczynku, nauki i zamieszkania. W 1936 roku była już miastem ponad 100-tysięcznym.

II wojna światowa odcisnęła okrutne piętno na Gdyni i jej mieszkańcach. Już 14 września 1939 roku władzę przejęła marynarka wojenna III Rzeszy, a port i stocznia stały się jej bazą. Rozpoczęły się aresztowania, wielu gdynian zostało rozstrzelanych w lasach pobliskiej Piaśnicy – miejscu kaźni ludności polskiej na Pomorzu. Na przełomie października i listopada 1939 roku z Gdyni deportowano dziesiątki tysięcy mieszkańców. Pod koniec 1943 roku obiekty militarne stały się celem nalotów bombowych wojsk alianckich, a ostatecznego „dzieła” zniszczenia infrastruktury portowej i stoczniowej dokonali wycofujący się Niemcy w marcu 1945 roku.

Wysiedleni mieszkańcy czuli, że zostawili swoje serca w Gdyni, większość tych, którzy przeżyli, wróciła tu po wojnie, a miasto stało się swoistą ziemią obiecaną także dla innych. Rozwój gospodarki morskiej znów nabierał dynamiki. Port udało się uruchomić już w czerwcu 1945 roku, a pierwszy statek wpłynął w połowie lipca.

17 grudnia 1970 roku to jeden z najtragiczniejszych dni w historii miasta – „Czarny Czwartek”. Uzbrojone oddziały wojska i milicji otworzyły ogień do idących rano do pracy bezbronných stoczniovców. Według oficjalnych danych w Gdyni tego dnia zginęło 18 osób, a wiele zostało rannych, pobitych, aresztowanych. Podczas wydarzeń grudniowych władze komunistyczne bezwzględnie pacyfikowały strajki robotników protestujących przeciwko drastycznym podwyżkom cen, domagających się godnych warunków pracy, ale również powołania niezależnych związków zawodowych. Doświadczenia Grudnia '70 miały wielki wpływ na kolejne protesty, które przetoczyły się przez Polskę latem 1980 roku, rozpoczęte 14 sierpnia strajkiem okupacyjnym w Stoczni Gdańskiej. Stocznia w Gdyni dołączyła już następnego dnia. Chociaż do wolności była jeszcze daleka droga, to rodząca się na Wybrzeżu „Solidarność” dawała nadzieję.

Dziś Gdynia liczy blisko ćwierć miliona mieszkańców. Łączy w sobie historyczny urok z nowoczesnością. Piękne plaże, unikatowa modernistyczna architektura Śródmieścia, bogata oferta kulturalna, w tym wydarzenia cykliczne, takie jak Festiwal Polskich Filmów Fabularnych promujący polską kinematografię, czy Święto Morza mające korzenie

w tradycjach kaszubskich, przyciągają turystów z całego świata. Jako ośrodek akademicki, z Uniwersytetem Morskim i Akademią Marynarki Wojennej na czele, Gdynia jest miastem otwartym dla studentów. Port wciąż ma kluczowe znaczenie dla gospodarki naszego kraju. Miasto, jako jeden z najważniejszych ośrodków morskich w Polsce, odgrywa również istotną rolę w integracji międzynarodowej.

W 100-lecie nadania Gdyni praw miejskich, pragnąc docenić ogromną rolę i kluczowe znaczenie miasta w rozwoju gospodarczym naszej Ojczyzny oraz przemianach ustrojowych, Senat Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia rok 2026 Rokiem Miasta Gdyni.

Niech rok 2026 będzie czasem przypomnienia wyjątkowej historii Gdyni, która powstała w wyniku urzeczywistnienia wizjonerskich planów budowniczych II Rzeczypospolitej wybudowania nowego miasta nad morzem, czasem przybliżenia losów Kaszubów, którym przyszło współdzielić ziemię ojców z rodakami napływającymi z różnych zakątków kraju, oraz czasem tworzenia impulsu do dalszego kreatywnego rozwoju, z poszanowaniem dotychczasowych osiągnięć i tradycji.

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

MARSZAŁEK SENATU

Małgorzata KIDAWA-BŁOŃSKA